

Pisurøða fyrri studentum og HF'arum á Kambsdali 1997

Í summardáans útjaðara

– Vit hava ikki brúk fyrri nýnnflutningi av fordómum móttvegis kvinnum og kynsligum minnilutum, segði Hanus Andreassen í pisurøðu síni

Góðu pisur! Góðu áhoyrarar!

Tit, sum hesa seinastu dagarnar hava fingið hugvuna á hövðið, standa nú við eitt av tilverunnar stóru portum. Aftan fyrri tykkum siggja tit knoss, sveitta, grát og manga vøkunátt – men ivaleyst eisini spæl og stutt-leika. Framman fyrri portrið sæst eitt grønt landslag – í vónríkum sólarljósi. Nøkur tykkara hava longu gjørt av, hvat tit ætla at gera í hesum landslag. Onnur hóma kanska enn einki mið. Soleiðis er tað, og soleiðis eigur tað at vera. Tað sum umræður er, at tit hava ognað tykkum eitt stóði av vitan. Hetta stóðið hevur avgerandi týdning – bæði fyrri tykkum, sum longu nú hava valt sær eina lívsleið, og fyrri tykkum, sum fyribils eru forvitin, mentunarlig ferðafólk í kunnleikans landi.

Tað sýnist ikki at vera eitt vánaligt tíðarskeið, tit hava valt at flúgva av rókini í. Tí sambært søgufrøðingum vardi 20. öld í roynd og veru frá 1914 til 1989. Hon var stutt, men hon var samanstundin og myrk – við borgarakriggjum, búskaparkreppum, tveimum heimskriggjum og tveimum totaliterum einaræðum, hvørt harðrendari enn annað. Sanniliga – Tengil og Kato reiggjaðu koyrlinum yvir Europa í hesum tíðarskeiði. So harðliga, at 21. öld mundi halda tað vera synd í okkum og skundaði sær at taka við longu í 1989 – 11 ár undan hennara stóðfrøðiliga ásettu inngangstíð.

Hvussu henda öldin fer at hiltast, vita vit sjálvsagt einki um. Tí eitt hava vit lært hesi seinastu árin: vit menniskju duga ikki at spá um framtíðina. Beint nú siggja vit ymiskar ljósglottar. Hetta er teldu-, samskiftis og internetöldin. Hetta er postmodernismunnar fleirmentunarliga öld. Á ovasta tindi í Fraklandi og Onglandi siggja vit í lýtuni brosandis statsmenn, sum tosa um sosiala vælfærd eftir norðurlendskum mynstri.

Tað er kortini skilabest at hava í huga, at søgan altíð hevur málið í ring. Eftir skil kemur skilaloysi. Eftir skipanarloysi kemur skil. Okkara uggi er kanska, at 20. aldar miðöld var so drúg og so myrk, at vit eiga eitt tíðarskeið við ljósi og samljóði á.

Okkara egni titli krókur av Europa hevur tey seinastu árin staðið í einum andgletti av harðbálum kreppum og umskiftum.

Her tykist at vera talan um eitt samfall av óhepnum

objektivum víðurskiftum og manglandi vinnuligum og politiskum førleika. Okkara politiska ómegd speglar aftur eitt syndrað fólk við veikari og spjaddari tjóðskaparligari kenslu. Útlendskir samfelagsfrøðingar siga at vit – sum ana í útjaðaranum í bikarbløðnum á tí europeiska summardáanum – ikki áttu at verið til. Kortini eru vit til. Vit hava eitt blómandi mentunarlív. Vit hava – enn – hampuliga dyggar útbúgvingsstovnar. Henda stóða kann bara halda fram, um vit leggja okkum í geyma, at okkara stóri vansi – at vera smá og spjadd og fjarskotin – bara kann bliva ein fyrimunur, um vit skilja hann og brúka hann. Niðurstøðan er, at vit eiga at duga betur og vita meira enn okkara eldru og størri og ríkaru systkin á tí europeiska meginlandinum. Kunneiki og dugnaskapur saman við bindindi og røkjuskapi eru loysunarórin. Hetta er vert at hava í huga – ikki minst hjá teimum av tykkum, sum kanska um nøkur ár skulu bjóða eini møguligari oljuvinnu av. Ein avbjóðing er altíð spennandi, og eg ynski tykkum góða eydnu. Men ein oljuvinna er ikki – sum mangir politikarar og vinnulívmenn tykjast at halda – happadráttur ella gekkaspeil.

Ein mannalagna verður skapt á tí krossvegi, har tann einstaki møtir heildini – samfelagnum, søguni. Tað er altíð mark fyrri, hvørja ávirkan tann einstaki kann hava á ta objektivu umverðina. Men tann einstaki hevur ein vissan møguleika at broyta seg sjálvan – og á tann hátt broyta heimin.

Nøkur tykkara høvdu kanska høvi til í gjárkvølið at siggja eina sending um ungdomsuppreisturin. Ymisk eyðkennir – ein meira kropsdæmdur tónleikur, ynski um at demokratisera undirvísing, politikk og vinnulív, eysturlendskar trúarrørslur – komu til sjónar í hesi mótmentan, sum kom í hæddina í 1968. Teimum, sum minnst hetta tíðarskeið, kendist hesin uppreistur bæði hættsligur og hugaligur.

Lat meg nevna eitt høvudseyðkenni við hesi mótmentan: hetta at spurnartekin ta fyrstu tíðina varð sett við allan treytaleysan myndugleika – av verðsligum, átrúnaðarligum ella hugmyndaføðiligum slag. Gaman í, sum so mong onnur rørsla endaði hendan eisini í dogmannna gaddajørð. Men hon vendi sær í fyrstuni ímóti øllum sløgum av

hierarkii, og hon bygdí tá á ta grundhugsan, at virðið hjá tí einstaka var óheft av hansara ella hennara stóðu ella sessi í samfelagnum. Í hesum tíðarskeiði kravdu eitt nú kynsligir minnilutar at verða virdir og víðurkendir – á sama hátt sum nekarar høvdu gjørt tað mong ár frammanundan í USA. Í hesum tíðarskeiði kravdi kvinnan somu løn og somu rættindi til störv og ávirkan í samfelagnum sum maðurin.

Henda rørsla fekk so stóra ávirkan í Europa – og

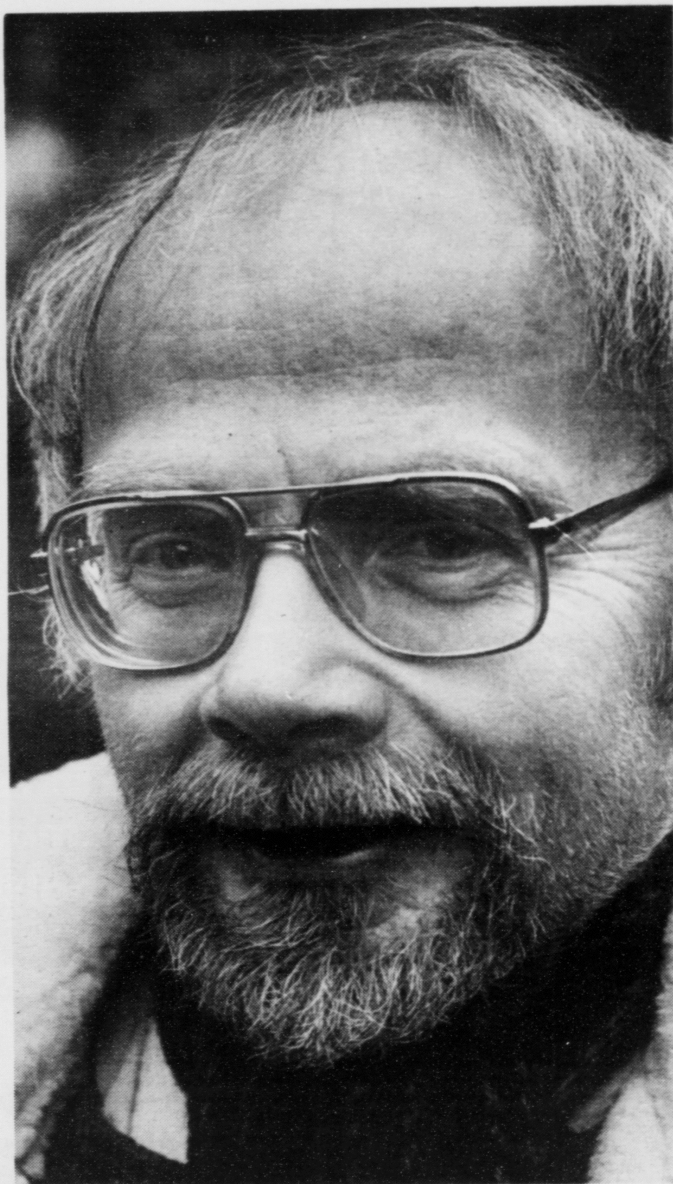
kanska serliga í Norðurlondum – at hennara avtveidningar framvegis eru at siggja í at kalla øllum tættum í okkara samfelag, í klædnabúna og tónleiki, í tí einstaka heiminum, í bókmentum og í okkara hugburði móttvegis teimum, sum eru óðrvísi.

Hygga vit út um Europa, er stóðan mangastaðni ein heilt onnur. Í mongum londum hava vit ilt við at hóma demokratiska, europeiska ávirkan, tiansheldur nýggjari framstig sum tey, ið fylgdu við ungdomsuppreistinum.

Algeria, Irak, Iran, Burma, Indonesia og Saudiarabia – fyrri bara at nevna nøkur dømir – liggja framvegis í antin totaliterum ella fundamentalistiskum myrkri. Har valdar enn Kato við sínum gróthjarta. Ikki minst av hesi orsök er tað hugstoytt, at summi innan fyrri partar av okkara trúarlívi í dag hava hug at endurreisa fordómur móttvegis kvinnum og kynsligum minnilutum. Vit hava ikki brúk fyrri nýnnflutningi av teimum fordómum, sum eyðkenna áðurnevndu lond.

Til tykkara, sum nú flúgva av rókini, havi eg hug at siga: Virðið tykkara foreldur, tykkara heim og tykkara land. Men virðið fyrst og fremst tykkum sjálvi og tykkara førleika at velja og vraka burtur úr tí andaliga førningi, sum tykkum er latin. Viðskygnið lættir um flogið, trongskygnið tyngir tað. Heimurin er so stórur og so fagur, sum tykkara eygu gera hann. Eg ynski tykkum viðburð og eydnu á ferðini.

Hjartaliga tillukku bæði HF'arar og studentar, foreldur og onnur avvarðandi.

BRÚKTIR BILAR TIL SØLU

PEUGEOT 205 GL
árg. 84

CHEVROLET MONZA 2,0
árg. 89

FORD ESCORT 1,6 GHIA
árg. 88

TOYOTA COROLLA 1.6 DX
árg. 88

CHEVROLET BERETTA AUTM. árg. 88

BMW 325i árg. 86

HONDA ACCORD árg. 91

FIAT UNO árg. 84

FORD ESCORT VØRUVOGNUR árg. 84

Bilarnir eru í góðum standi Lagalig fígging

BILFRÍÐKAN
v/ Velbastaðvegin
Tlf. 17300